

Sygn. akt III AUa 144/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SO del. do SA Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2019 r. w Lublinie

sprawy N. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 16 stycznia 2019 r. sygn. akt IV U 186/18

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Jacek Chaciński Małgorzata Pasek Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 144/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił częściowo decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 18 stycznia 2018 r i ustalił, że N. J. nie ma obowiązku zwrotu renty rodzinnej pobranej za okres od (...) do(...). Oddalił odwołanie w pozostałej części.

Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

W dniu (...) zmarł D. J. - ojciec ubezpieczonej N. J..

Decyzją z 25 stycznia 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał od (...), tj. od dnia śmierci ojca rentę rodzinną dla N. J. urodzonej w dniu (...) Jednocześnie organ rentowy stwierdził, że renta rodzinna dla trzech i więcej osób uprawnionych wynosi 95% świadczenia osoby zmarłej i renta ta podlega podziałowi na cztery równe części dla każdej osoby uprawnionej.

W związku z kontynuowaniem nauki N. J. miała przedłużane prawo do renty rodzinnej na kolejne okresy.

W dniu 7 listopada 2017 r. wpłynęło do organu rentowego pismo z Centrum (...) w S. informujące, że ubezpieczona po raz ostatni uczestniczyła w zajęciach w tejże szkole 3 marca 2017r. Uchwałą Rady Pedagogicznej z dnia 19 czerwca 2017r. nieklasyfikowana ze wszystkich przedmiotów N. J. została skreślona z listy słuchaczy.

N. J. nie poinformowała organu rentowego o przerwaniu nauki. Organ rentowy po powzięciu informacji o zaprzestaniu przez N. J. nauki od (...) w dniu 4 grudnia 2017 r. wydał zaskarżoną decyzję, w której na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że N. J. pobrała nienależnie świadczenie w postaci renty rodzinnej za okres od(...) do 30 września 2017 r. w kwocie 3 779,55 złotych. Jednocześnie organ rentowy zobowiązał N. J. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w w/w kwocie oraz odsetek za okres od 18 kwietnia 2017 r. do 4 grudnia 2017 r., tj. do dnia wydania decyzji w kwocie 112, 95 złotych.

N. J. uczęszczała regularnie na zajęcia w pracowni rysunku (...)w okresie od 11 lipca 2016 r. do (...)

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie N. J. okazało się uzasadnione jedynie w części.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 68 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz.748 ze zm.) prawo do renty rodzinnej przysługuje dzieciom osoby zmarłej do ukończenia 16. roku życia, a po ukończeniu tego wieku, przez okres nauki w szkole, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. A contrario dziecko traci prawo do renty rodzinnej w przypadku przerwania nauki.

Sąd podniósł, że zarówno w decyzji z 3 listopada 2017 r. o podjęciu wypłaty części renty rodzinnej jak i w poprzednich decyzjach uprawniających ubezpieczoną do pobierania świadczenia, organ rentowy pouczył N. J. o obowiązku informowania organu o okolicznościach mających wpływ na wstrzymanie wypłaty renty rodzinnej, w tym o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły oraz o przesłankach stwierdzenia, że doszło do pobrania nienależnie świadczenia, co skutkuje obowiązkiem jego zwrotu. Ponadto, organ rentowy przytoczył definicję nienależnego świadczenia, wg. której za nienależnie pobrane uważa się m. in. świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących: ustanie lub zawieszenie do nich prawa albo wstrzymanie wypłaty w całości lub części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Zdaniem Sądu z przedstawionych wyżej ustaleń wynika, że N. J. mimo powyższych pouczeń nie poinformowała organu rentowego o przerwaniu nauki. Okoliczność ta została ujawniona przez organ rentowy w toku postępowania sprawdzającego w listopadzie 2017 r. na podstawie korespondencji prowadzonej z Centrum (...) w S.. Okoliczność, że N. J. przerwała naukę dawała ZUS podstawy do stwierdzenia, że renta rodzinna pobrana przez tę ubezpieczoną w okresie od(...) do 30 września 2017 r., jest świadczeniem nienależnie pobranym i dlatego podlega zwrotowi w trybie art. 138 ust.1 i 2 pkt 1 ustawy emerytalnej.

W toku niniejszej sprawy Sąd ustalił jednakże, iż ubezpieczona N. J. do (...) kształciła się w pracowni rysunku (...), a w związku z tym od(...) do(...) uprawniona była do renty rodzinnej. Ubezpieczona dopiero po tej dacie przerwała kształcenie, w następstwie czego utraciła prawo do pobierania świadczenia rentowego z ZUS. Zatem w okolicznościach niniejszej sprawy, świadczeniem nienależnym jest renta rodzinna pobrana przez ubezpieczoną N. J. w okresie od 1 sierpnia 2017 r. do 30 września 2017 r. i ta podlega zwrotowi.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i 2 kpc orzekł jak w pkt I i II wyroku.

Z wyrokiem tym nie zgodził się organ rentowy. Wniósł apelację. Zaskarżył wyrok w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt I zarzucając:

- naruszenie art. 68 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego błędną wykładnię i nieuzasadnione przyjęcie, że regularne uczęszczanie na zajęcia w Pracowni Rysunku (...) wypełnia termin " pobieranie nauki w szkole";

- naruszenie art.138 ust.1 i ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że renta rodzinna pobierana przez N. J. za okres od (...) do (...) nie podlega zwrotowi jako świadczenie nienależne.

Mając na względzie te zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest uzasadniona, lecz z innych przyczyn niż wskazane w jej treści.

Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Wnioskodawczyni zaskarżyła decyzję z dnia 18 stycznia 2018 r. kwestionując obowiązek zwrotu pobranego świadczenia za okres od 1 czerwca 2017 r. do 30 września 2017 r. wraz z odsetkami.

Sąd I instancji, choć w rubrum wyroku wskazał, że rozpoznaje odwołanie od decyzji z dnia 18 stycznia 2018 r. to z treści uzasadnienia wynika, że oceniał prawidłowość decyzji z dnia 4 grudnia 2017 r., mocą której wnioskodawczyni została zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od (...) do 30 września 2017 r. Decyzja ta nie została jednak przez wnioskodawczynię zaskarżona. Została ona uchylona decyzją z dnia 18 stycznia 2018 r. znak (...). Odrębną decyzją z tej samej daty organ rentowy zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 czerwca 2017 r. do 4 grudnia 2017 r.. Powyższe rozstrzygnięcia administracyjne związane były z uznaniem przez organ rentowy, że wnioskodawczyni w okresie od 15 września 2016 r. do 30 maja 2017 r. pobierała naukę uczęszczając na kurs języka angielskiego w Studium (...) s.c. w S..

Dlatego właśnie w swym odwołaniu N. J. zakwestionowała nałożenie na nią obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 czerwca 2017 r.

Niezauważenie przez Sąd I instancji powyższych decyzji spowodowało, że orzekając w istocie o prawidłowości uchylonej i niezaskarżonej decyzji z dnia 4 grudnia 2017 r. w sentencji rozstrzygnięcia objął między innymi okres od (...) do 31 maja 2017 r., w którym wnioskodawczyni zachowała prawo do reny rodzinnej.

Zauważyć przy tym należy, że organ rentowy formułując zarzuty i wnioski apelacyjne również nie dostrzegł, że decyzja z dnia 4 grudnia 2017 r. została uchylona.

Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę rozpozna odwołanie wniesione od decyzji z dnia 18 stycznia 2017 r. Dokona szczegółowych ustaleń dotyczących pobierania przez wnioskodawczynię nauki w okresie od 1 czerwca 2017 r. do(...). Sąd I instancji dokona także szczegółowej analizy akt organu rentowego w aspekcie kręgu osób uprawnionych do renty rodzinnej, a w konsekwencji osób które winny brać udział w niniejszym procesie. Z akt tych wynika bowiem, że prócz wnioskodawczyni do renty rodzinnej po D. J. uprawnieni byli S. J., K. J. i A. J..

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji.